

PM 2006 RIV (Dnr 322-4757/2005)

Remiss av revisionsrapporten "Skolornas arbete för att motverka mobbning och andra former av kränkande behandling"

Remiss från revisionskontoret

Remisstid 1 april 2006

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. Som svar på remissen överlämnas och åberopas denna promemoria.
2. Stadens skolinspektörer ska särskilt granska skolornas arbete mot mobbning under läsåret 05/06.
3. Stadsledningskontoret får i uppdrag att genomföra kompetensutveckling för skolpersonal beträffande mobbning och kränkande behandling.
4. Utbildningsförvaltningen får i uppdrag att till kommunstyrelsen presentera ett förslag till instruktioner för stadens skolinspektörer. Beslut i ärendet bör ske under våren 2006.

Föredragande borgarrådet Erik Nilsson anför följande.

Bakgrund

Revisionskontoret har sedan år 2000 granskat skolornas arbete mot mobbning och annan kränkande behandling vid tretton grundskolor och tre gymnasieskolor i Stockholm. Resultatet har tidigare redovisats i tre granskningsrapporter. Detta är den fjärde och sammanfattande rapporten: "Skolornas arbete för att motverka mobbning och andra former av kränkande behandling" som överlämnats till kommunstyrelsen, utbildningsförvaltningen och stadsdelsnämnderna för yttrande. Sammanfattning i *bilaga*. Revisionskontoret anser att utöver stadens Skolplan och Strategi för elevhälsa behövs en stadsövergripande policy med konkret vägledning för skolornas arbete mot alla former av kränkande behandling samt riktlinjer för dokumentation och förvaring av handlingar i samband med sådana ärenden.

Remisser

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontorets uppfattning är att skolplanen och strategin för elevhälsa tillsammans med lagstiftning, läroplaner etc. tillgodoser stadens behov av styrning och vägledning. Kontoret bedömer att det är för tidigt att utvärdera skolplanen och strategin för elevhälsa, beroende på att dessa nyligen implementerats i stadens organisation.

Mina synpunkter

Alla former av mobbning och kränkande behandling är oacceptabla och måste bekämpas med all kraft, såväl den mobbning som sker inom skolan som den som följer med eleverna hem via mobil och datorer.

Skolans styrdokument är tydliga vad gäller skolans uppdrag och värdegrund. I både grundskolans och gymnasieskolans läroplan finns texten: "Ingen skall i skolan utsättas för mobbning". Under hösten 2004 antog kommunfullmäktige en ny skolplan för Stockholms stad samt en elevhälsostrategi. Dessa dokument har ännu inte varit gällande under ett helt läsår. Jag anser att de styrdokument som staden har infört, tillsammans med de statliga styrdokument som finns, ger bra verktyg för skolorna för att arbeta mot mobbning. Stadens dokument bör ges tid att verka och utvärderas innan ytterligare slutsatser kan dras.

Revisorerna skriver att skolorna har handlingsprogram för arbetet mot mobbning och annan kränkande behandling. Dessa kan dock ibland innehålla brister. För att höja kvalitén på dessa ska stadens skolinspektörer särskilt granska detta område. Denna fördjupning bör ske under den tidsperiod då Skolverkets inspektörer inspekterar stadens skolor. Utöver detta får stadsledningskontoret i uppdrag att genomföra kompetensutveckling inom området för skolpersonal.

Eftersom nitton olika nämnder berörs av uppdraget till stadens skolinspektörer skall kommunstyrelsen fatta beslut om detta. Utbildningsförvaltningen skall därför på kommunstyrelsens uppdrag återkomma med förslag till instruktioner för skolinspektörerna. Ärendet bör behandlas av kommunstyrelsen under våren 2006.

Dessa åtgärder kommer med högsta sannolikhet att få betydelse för arbetet med mobbning och annan kränkande behandling. Att besluta om en policy i kommunfullmäktige om att ingen skall utsättas för mobbning är fel väg att gå då det inte skulle åtgärda problemet. Det råder ingen som helst tvekan om att elever i Stockholms skolor inte skall utsättas för mobbning. De nationella styrdokumenterna kan inte bli mer konkreta på detta område. Fler likalydande beslut kommer inte att leda till att färre elever utsätts för kränkningar.

Den 1 april 2006 träder en ny lagstiftning om alla former av kränkande behandling ikraft. Av lagen framgår att det skall finnas en likabehandlingsplan i varje förskola och skola. Nämnderna kan här behöva se över sina delegationsordningar för att delegera ansvaret för att upprätta detta till enheterna.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. Som svar på remissen överlämnas och återopas denna promemoria.
2. Stadens skolinspektörer ska särskilt granska skolornas arbete mot mobbning under läsåret 05/06.
3. Stadsledningskontoret får i uppdrag att genomföra kompetensutveckling för skolpersonal beträffande mobbning och kränkande behandling.
4. Utbildningsförvaltningen får i uppdrag att till kommunstyrelsen presentera ett förslag till instruktioner för stadens skolinspektörer. Beslut i ärendet bör ske under våren 2006.

Stockholm den 9 mars 2006

ERIK NILSSON

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Sten Nordin* (m) och *Lotta Edholm* (fp) enligt följande.

Vi föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att

1. bifalla föredragande borgarråds förslag 2, 3 och 4
2. ge utbildningsförvaltningen i uppdrag att återkomma med ett förslag om policy mot mobbning och annan kränkande behandling, samt
3. som svar på remissen anför följande:

Stadens revisorer har under flera år pekat på behovet av en för staden gemensam policy för skolornas arbete mot alla former av kränkande behandling, eftersom de nuvarande Skolplanen och Strategin för elevhälsa inte tillgodoser de krav som kan ställas på en sådan policy. En sådan policy utarbetades av den borgerliga majoriteten, men avslogs av socialdemokraterna efter valet.

Det är oacceptabelt att inte lyssna på revisorernas kritik och utarbeta en stadsövergripande policy mot kränkande behandling. Tusentals barn mobbas i Stockholms skolor varje år samtidigt som vi vet att mobbning och annan kränkande behandling kan bekämpas mer effektivt än vad som sker idag. Men då räcker det inte att som socialdemokraterna nöja sig med otydliga formuleringar i skolplanen.

I våra grannländer Norge och Island har borgerliga regeringar startat forskningsbaserade åtgärdsprogram som på kort tid kraftigt minskat mobbningen. I flera kommuner pågår dessutom nu ett ambitiöst arbete med att genom liknande metoder främja trygghet och arbetsro i skolan. Stockholm borde följa deras exempel, och inte nöja sig med vackra ord och otydliga planer.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av *Sten Nordin*, *Mikael Söderlund* och *Kristina Alvendal* (alla m), *Lotta Edholm* och *Ann-Katrin Åslund* (båda fp) och *Ewa Samuelsson* (kd) med hänvisning till reservationen av (m) och (fp) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Revisionskontoret har sedan år 2000 granskat skolornas arbete mot mobbning och annan kränkande behandling vid tretton grundskolor och tre gymnasieskolor i Stockholm. Resultatet har tidigare redovisats i tre granskningsrapporter. Detta är den fjärde och sammanfattande rapporten; ”Skolornas arbete för att motverka mobbning och andra former av kränkande behandling” som överlämnats till kommunstyrelsen, utbildningsförvaltningen och stadsdelsnämnderna för yttrande. Revisionskontoret anser att utöver stadens Skolplan och Strategi för elevhälsa behövs en stadsövergripande policy med konkret vägledning för skolornas arbete mot alla former av kränkande behandling samt riktlinjer för dokumentation och förvaring av handlingar i samband med sådana ärenden.

REMISSER

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 27 februari 2006 har i huvudsak följande lydelse.

Bakgrund

Revisionskontoret har under ett antal år granskat arbetet mot mobbning och annan kränkande behandling i Stockholms skolor. Granskningen har skett vid sexton skolor – tretton grundskolor och tre gymnasieskolor. Resultatet av granskningarna har tidigare redovisats i tre olika revisionsrapporter. I den första rapporten (nr 2001:1) redovisades resultaten dels från en enkät till ca 1400 elever i skolår 3, 6 och 9 i grundskolan samt år 2 i gymnasieskolan dels från intervjuer med skolornas elevvårdsteam/antimobbingsgrupper. I den andra rapporten (nr 2002:8) redovisades resultaten av en fördjupad granskning av antimobbingsarbetet vid Högalidsskolan och Riddarfjärdsskolan/Svenska Balettskolan. Den tredje rapporten (nr 2005:2) redovisade resultaten av en ny enkätundersökning vid samma skolor och motsvarande klasser. En jämförelse gjordes också av elevernas svar från de båda enkät tillfällena.

Den nu föreliggande rapporten är alltså den fjärde i ordningen. I den redovisas resultatet av revisionskontorets intervjuer med skolledning och företrädare för elevvårdsteam och antimobbingsgrupper samt kontorets granskning av skolornas handlingsprogram. Rapporten innehåller även revisionskontorets sammanfattande bedömningar och slutsatser vad gäller dels skolornas arbete för att motverka kränkningar, dels stadens styrning och uppföljning. Granskningen har skett med utgångspunkt från Skolverkets *Allmänna råd och kommentarer för arbetet med att motverka alla former av kränkande behandling*.

Revisionskontoret presenterar sina sammanfattande bedömningar och slutsatser i följande sju punkter.

- En stor majoritet av eleverna trivs bra och känner sig trygga i skolan, men 5-10 % av eleverna känner sig otrygga och 2-3 % svarar att de ofta blir mobbade.
- De granskade skolorna anstränger sig för att arbeta strukturerat och målmedvetet, men det finns betydande förbättringsområden.
- Många elever säger att de vuxna i skolan sällan eller aldrig märker om elever behandlar varandra illa.
- Det behövs en stadsövergripande policy med grundläggande principer, tydliga ställningstaganden och konkret vägledning för skolornas arbete.
- Det behövs också tydliga riktlinjer för dokumentation och förvaring av handlingar i samband med fall av mobbning och andra kränkningar.

- Ny lagstiftning ökar kraven på det förebyggande arbetet och skärper stadens skadeståndsansvar.
- Erfarenheter från forskning och beprövad verksamhet måste ligga till grund för rekommendationer om arbetsmetoder.

Stadsledningskontorets synpunkter och förslag

Stadsledningskontoret instämmer i revisorernas uppfattning att mobbning och annan kränkande särbehandling inte kan accepteras och om det förekommer måste det uppmärksammas och åtgärdas. Vidare anser kontoret att det naturligtvis är av högsta prioritet att skolorna arbetar förebyggande kring mobbning och annan kränkande behandling. Det är aldrig acceptabelt att inte samtliga, 100 procent, av eleverna trivs och känner sig trygga i sina skolor.

Som helhet gör stadsledningskontoret den bedömningen att nämnderna på ett systematiskt och ambitiöst sätt arbetar för att förhindra att mobbning eller annan kränkande särbehandling sker på skolorna. Det är viktigt att nämnderna fortsätter att aktivt arbeta med detta för att tillse att alla elever skall känna trygghet och glädje att gå till skolan.

Skolorna har idag handlingsplaner för mobbning och annan kränkande särbehandling. Det är viktigt att dessa planer kontinuerligt följs upp och utvärderas. Stadsledningskontoret delar revisionskontorets uppfattning att det är viktigt att handlingsplanerna på ett strukturerat och systematiskt sätt följs upp och uppdateras så att de utgör ett "levande" dokument.

Skolorna är väl medvetna om att mobbning eller annan kränkande särbehandling inte skall tolereras och arbetar utifrån sina förutsättningar med insatser för att förhindra detta. Alla nämnder redovisar i sina kvalitetsredovisningar insatser och åtgärder för att förhindra mobbning. Revisionskontoret skriver att kvalitetsredovisningarna inte ligger till grund för konkreta förslag till åtgärder. Stadsledningskontoret anser att kvalitetsredovisningarna ska vara ett verktyg för att identifiera behoven och ska ligga till grund för förbättringsåtgärder. Under 2006 kommer stadens skolinspektörer att särskilt inspektera skolornas arbete för att förebygga och motverka kränkningar.

Enligt revisorerna behövs en för staden gemensam policy för att främja skolornas arbete mot alla former av kränkande behandling.

Skolornas skyldighet att motverka kränkande behandling regleras redan i flera lagar och förordningar; skolförfattningar, läroplaner, arbetsmiljölagen m.fl. Enligt skollagen ska den som verkar inom skolan bl.a. aktivt motverka alla former av kränkande behandling såsom mobbning och rasistiska beteenden. Vidare har rektorn enligt läroplanen (Lpo 94) ett särskilt ansvar för att upprätta, genomföra, följa upp och utvärdera skolans handlingsprogram för att förebygga och motverka alla former av kränkande behandling, såsom mobbning och rasistiska beteenden bland elever och anställda. Rektorn har också enligt läroplanen ett särskilt ansvar för att kontakt upprätthålls mellan skola och hem, om det uppstår problem och svårigheter för en elev i skolan.

Det är stadsledningskontorets bedömning att gällande nationella styrdokument tillsammans med de kommunala styrdokumenten, dvs. Skolplan för Stockholms stad och Strategi för elevhälsa i Stockholms stad, tillgodoser behovet av styrning och vägledning i dessa frågor. En detaljreglerad policy skulle inte bättre nå målet.

De kommunala styrdokumenten har nyligen implementerats i stadens organisation men har ännu inte varit gällande för ett helt sammantaget läsår. För skolornas del har de inte kunnat ligga till grund för verksamhetsplanering förrän inför läsåret 2005/2006. Kontoret anser därför att det är för tidigt att göra en uppföljning och utvärdering av dessa styrdokument.

Till stöd i arbetet mot mobbning har skolorna *Skolverkets allmänna råd för arbetet med att motverka alla former av kränkande behandling* (SKOLFS 2004:19). De allmänna råden gäller för det förebyggande arbetet, arbetet med att upptäcka, utreda och åtgärda kränkande behandling samt skolornas handlingsprogram/-planer mot kränkande behandling. Det är viktigt att de allmänna råden blir kända av alla ute på skolorna.

Revisorerna framhåller att skolornas dokumentation vid fall av mobbning och liknande händelser i många fall är bristfällig och att de granskade skolorna vanligen saknar egna riktlinjer för dokumentation. Stadsledningskontoret instämmer i att det är mycket viktigt att skolorna känner sig säkra på hur ovan nämnda ärenden ska dokumenteras och hur handlingarna ska hanteras. I

detta arbete är stadsdelsarkivariernas *Dokumenthanteringsplan Skola Förskola Fritid* (reviderad 2006-01-11) ett bra hjälpmedel. Där finns anvisningar för hantering av t.ex. handlingsplaner, elevärenden (exempelvis handlingar i ärenden om mobbning) samt drogsamordnares och fältassistenters handlingar.

Stadsledningskontoret instämmer i revisionskontorets att det är nödvändigt att erfarenheter från forskning och goda exempel ska ligga till grund för skolornas arbete att förebygga och motverka mobbning och andra kränkningar. Skolorna och nämnderna har ett ansvar för att hålla sig ajour med vad som sker inom forskningen och övriga områden. Stadsledningskontoret anser att det inom detta område finns förbättringsmöjligheter.

Slutligen ser kontoret positivt på förslaget till ny lag om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Lagen kommer att stärka rättssäkerheten och skyddet för den enskilde eleven och förbättra möjligheterna till skadestånd. För skolornas del kommer detta att ytterligare främja skolornas förebyggande arbete mot mobbning och annan kränkande behandling. Det förstärker också vikten av fungerande handlingsplaner på skolorna.

SAMMANFATTNING

Sammanfattning av revisionsrapporten "Skolornas arbete för att motverka mobbning och andra former av kränkande behandling"

Revisionen har under ett antal år granskat arbetet mot mobbning och annan kränkande behandling i Stockholms skolor. Granskningarna har genomförts vid sexton skolor – tretton grundskolor och tre gymnasieskolor. Resultatet av granskningarna har redovisats i tre olika revisionsrapporter:

- Mobbning och annan kränkande behandling i Stockholms skolor (rapport nr 2001:1)
- Att förebygga mobbning och annan kränkande behandling (rapport nr 2002:8)
- Mobbning och annan kränkande behandling i Stockholms skolor – jämförelse av resultaten från två elevenkäter år 2000 och 2004 (rapport nr 2005:2).

Nu kommer den *fjärde* rapporten. I den redovisas sammanfattat resultatet av revisionskontorets intervjuer våren 2005 med skollledning och företrädare för elevvårdsteam och antimobbningsgrupper samt kontorets granskning av skolornas handlingsprogram.

Rapporten innehåller även revisionskontorets sammanfattande bedömningar och slutsatser vad gäller dels skolornas arbete för att motverka kränkningar, dels stadens styrning och uppföljning av detta arbete samt behovet av en för staden övergripande policy.

De flesta elever känner sig trygga – men några känner sig ofta otrygga, utanför och mobbade

Revisionens enkätundersökningar år 2000 och 2004 visade att en stor majoritet av eleverna trivs bra i skolan, de känner sig trygga och upplever relationerna till kamraterna som positiva. I alla de granskade skolorna finns dock ett antal elever som ofta känner sig otrygga, utanför och/eller mobbade. Så mycket som 5 – 10 % av eleverna svarar att de känner sig otrygga och 2 – 3 % svarar att de ofta blir mobbade. Många elever säger också att de vuxna i skolan sällan eller aldrig märker om elever behandlar varandra illa.

Revisionens jämförelse av resultaten från de två elevenkäterna (rapport nr 2005:2) visade att det inte skett några stora förändringar under fyraårsperioden – både positiva och negativa förhållanden var i stort oförändrade. Revisorerna upprepade därför sin rekommendation om att det behövs en för staden gemensam policy för att främja skolornas arbete mot alla former av kränkande behandling. Revisorerna ansåg att stadens *skolplan* respektive *strategi för elevhälsa* inte tillgodoser de krav som kan ställas på en för staden gemensam policy i dessa frågor.

I de tidigare revisionsrapporterna (rapport nr 2001:1 och 2002:8) har revisorerna också pekat på behovet av tydliga anvisningar för dokumentation, sekretess och förvaring av handlingar i samband med mobbningsärenden.

De flesta skolorna arbetar ambitiöst – men det finns förbättringsområden

Under våren 2005 har revisionskontoret genomfört intervjuer och dokumentstudier vid de medverkande skolorna. Granskningen, som skett med utgångspunkt från Skolverkets *Allmänna råd och kommentarer för arbetet med att motverka alla former av kränkande behandling*, visar att skolorna anstränger sig för att arbeta på strukturerat och målmedvetet sätt. Några skolor har ett väl utvecklat arbete, men vid flera skolor finns betydande förbättringsområden.

En del skolor framhåller att Skolverkets "Allmänna råd" ger ett bra stöd i det lokala arbetet på skolorna och i arbetet med att ta fram handlingsprogram – men i många av de skolor som revisionskontoret besökt har de "Allmänna råden" inte varit kända.

Skolornas *handlingsprogram* är ofta relativt allmänt hållna och saknar centrala moment. Enligt de "Allmänna råden" är det viktigt att programmen inte bara handlar om mobbning, utan utgår från det vidare begreppet kränkande behandling. Det är också viktigt att skolan tydligt tar avstånd från alla former av kränkande handlingar och tendenser till kränkningar. Programmen behöver således i flertalet fall uppdateras och utvecklas så att de motsvarar Skolverkets rekommendationer. Det är tveksamt om handlingsprogrammet är ett "levande dokument" i många skolor.

Revisionskontoret vill betona att *all* personal måste vara aktivt delaktiga i genomförandet av handlingsprogrammet. Mobbning och andra kränkningar är således inte en fråga för enbart anti-mobbningsteamet och elevhälsan. Det innebär att skolläda, lärare, skollmältidspersonal, städ-personal, kanslipersonal, vaktmästare m.fl. – måste involveras i arbetet och få tillfälle till utbildning och diskussion om skolans arbete mot kränkningar. Det gäller även om delar av verksamheten utförs på entreprenad.

Revisionskontoret anser att många skolor behöver utveckla och förtydliga sitt *förebyggande* arbete bland elever, personal och föräldrar så att det har en tydlig och sammanhållen struktur och utgår från ett gemensamt syn- och förhållningssätt. Några skolor har ”finmaskiga nät” för att *upptäcka* om mobbning och andra kränkningar förekommer, men även i detta avseende kan många skolor arbeta mer systematiskt med t.ex. samtal, egna enkäter och vuxna som anstränger sig att se och höra. Alla skolor har någon form av arbetsmodell för att *åtgärda* när något inträffat, men modellerna skiljer sig åt en hel del och någon utvärdering av arbetsmetoderna förekommer i princip inte.

Information till elever, föräldrar och personal sker i någon form vid alla skolor, men kan i många fall ske på ett mer strukturerat sätt som säkerställer att alla berörda får information. Information, diskussion och utbildning är en grundläggande del i skolornas arbete mot mobbning och andra kränkningar och ett sätt att sprida kunskap om skolans värderingar.

Några av de granskade skolorna gör årliga *uppföljningar* av sitt arbete med att motverka kränkningar. Flertalet granskade skolor har emellertid inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av sitt handlingsprogram eller sina insatser för att förebygga, upptäcka och utreda samt åtgärda olika former av kränkande behandling. Enligt revisionskontoret är sådan uppföljning och utvärdering nödvändig för att säkerställa att arbetet är framgångsrikt.

Skolornas *dokumentation* vid fall av mobbning och liknande händelser är i många fall bristfällig och de granskade skolorna saknar vanligen egna riktlinjer för dokumentation. Många skolor framhåller behovet av stadsövergripande anvisningar vad gäller dokumentation, sekretess och förvaring av handlingar i samband med fall av mobbning och annan kränkande behandling.

Sammanfattningsvis finns således ett stort behov av utvecklingsarbete, som enligt kontorets mening skulle främjas av tydliga ställningstaganden och en konkret vägledning från staden centralt.

Erfarenheter från forskning och beprövad verksamhet måste tas tillvara

Revisionskontoret anser att det är nödvändigt att erfarenheter från forskning och beprövad verksamhet ligger till grund för skolornas arbete med att förebygga och motverka mobbning och andra kränkningar. Det är därför viktigt att staden på ett aktivt sätt medverkar till uppföljning och utvärdering av skolornas olika modeller och metoder och drar slutsatser om vilka arbetsformer som kan rekommenderas. Detta kan knappast ske inom ramen för den årliga kvalitetsredovisningen, utan bör ske i särskild ordning.

Ny lagstiftning skärper skadeståndsansvaret för kommunerna

Regeringen presenterade nyligen propositionen *Trygghet, respekt och ansvar - om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever*. Den nya lagen ska främja barns och elevers lika rättigheter i all verksamhet som regleras av nuvarande skollag.

Den nya lagen föreslås omfatta alla former av kränkande behandling, i vilket mobbning ingår. Lagförslaget skärper kraven på det förebyggande arbetet och ger elever förbättrade möjligheter till skadestånd för såväl diskriminering som annan kränkande behandling. Lagen förväntas träda i kraft den 1 april 2006.

Propositionens ökade krav på förebyggande arbete och skärpning av skadeståndsansvaret understryker enligt revisionskontorets mening vikten av en för staden gemensam policy för arbetet mot alla former av kränkningar. Lagförslaget ökar också behovet av en tydlig övergripande styrning och uppföljning från kommunstyrelsen. Det skärper också kraven på skolornas dokumentation och förvaring av handlingar som rör fall av mobbning och andra kränkningar.

Det behövs en stadsövergripande policy

Andelen elever som uppger att de ofta blir mobbade kan eventuellt tyckas låg (2-3 %), men i reella tal kan det handla om att flera tusen elever kränks i Stockholms skolor. Skolförfattningarnas krav på skolornas arbete mot kränkande behandling är högt ställda – målet är att kränkningar aldrig ska förekomma.

Revisionskontoret kan konstatera att de iakttagelser vad gäller mobbning som lyfts fram i stadens kvalitetsredovisning (2004) och i skolinspektörernas rapporter (2004/2005), inte resulterat i några förslag till konkreta åtgärder. Enligt kontorets mening borde denna typ av iakttagelser leda till kraftfulla uttalanden om att mobbning och andra former av kränkningar aldrig kan accepteras. De borde också leda till olika insatser för att göra skolornas arbete mer framgångsrikt, bl.a. rekommendationer om arbetsmetoder som utgår från erfarenhet och beprövad verksamhet.

Det finns en rad faktorer som är viktiga för ett framgångsrikt lärande. En fundamental förutsättning är att eleverna känner sig trygga. Skolornas viktiga uppdrag att motverka alla kränkningar är därför grundläggande. Detta bör enligt kontorets mening uttryckas på ett tydligt sätt i skolplanen och/eller i strategin för elevhälsa. Nuvarande formuleringar i dessa dokument är alltför vaga och uttrycker inte tillräckligt tydligt stadens avståndstagande till alla former av kränkningar. De ger inte heller någon vägledning för skolornas arbete och är inte möjliga att följa upp och utvärdera.

Sammanfattningsvis vidhåller således revisionskontoret uppfattningen att det behövs en stadsövergripande policy med tydliga ställningstaganden och konkret vägledning för skolornas arbete. En sådan policy behöver inte uttryckas i ett särskilt dokument, utan kan med fördel inarbetas i skolplanen. Strategin för elevhälsa kan sedan utvecklas och, som det är tänkt, förtydliga och konkretisera skolplanen. Det är också viktigt att erfarenheter från forskning och beprövad verksamhet tas tillvara.